

Elżbieta Matyaszevska – historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych, absolwentka historii sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Była pracownikiem Instytutu Leksykografii KUL – redaktorka i autorka haseł z zakresu sztuki religijnej, zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*. Przez lata współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków, publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego. W ramach prac związanych z gromadzeniem informacji o stratach kultury polskiej, prowadzonych przez Wydział do spraw Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przygotowała kilkadziesiąt kart obiektów rzeźbiarskich z XIX i XX wieku utraconych podczas II wojny światowej. Obecnie współpracuje z Instytutem Sztuki PAN w Warszawie, a także Redakcją Polskiego Słownika Biograficznego, pisząc

biogramy polskich artystów, przewidziane do kolejnych tomów obu słowników. Utrzymuje stały kontakt jako wykładowca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Lublinie, Tomaszowie Lubelskim oraz Świdniku, a także z Filharmonią Lubelską, przygotowując tam, w ramach Akademii Muzyki i Plastyki, prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne (oferta jest skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu). Od paru lat związana jest z Domem Kultury LSM w Lublinie, gdzie w ramach tematów przewodnich „Niespieszenie po Lublinie”, „Czy artysta może być kobietą”, „Galeria arcydzieł”, prowadzi cykliczne wykłady z historii sztuki, popularyzujące wiedzę o znanych i mniej znanych artystach oraz artystkach, a także wybranych arcydziełach sztuki europejskiej.

Jest autorką książki *„Wierzę w cuda nie od dziś”*. *Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007), współautorką albumowego opracowania *Matejko. Obrazy olejne. Katalog* (Warszawa 1993), autorskich rozdziałów w kilku publikacjach zbiorowych dotyczących ikonograficznej obecności zwierząt w dziełach sztuki, referatów posylnych podejmujących problematykę sztuki religijnej oraz kilkudziesięciu publikacji naukowych i popularnonaukowych z zakresu ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego. Jest członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

60 lat LSM

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej LSM

CZWARTKI ZE SZTUKĄ

- spotkania z historykiem sztuki **dr Elżbietą Matyaszevską**

W Domu Kultury LSM przy ulicy Konrada Wallenroda 4a w Lublinie, począwszy od 21 września 2017 roku, rozpocznie się kolejny cykl spotkań prowadzonych przez historyka sztuki dr Elżbietę Matyaszevską, mających na celu przybliżanie szerszej publiczności zagadnień związanych ze sztukami pięknymi. Jak zapowiada tytuł przewodni, w czwartki, co dwa tygodnie, słuchacze tych otwartych wykładów połączonych z prezentacją multimedialną zabierani będą na wirtualny spacer do świata obrazów, rzeźb oraz w architektoniczną przestrzeń, by poznać wyjątkowych twórców, historie ich życia oraz ich arcydzieła. Tegoroczne wędrówki w świecie sztuki poświęcone zostaną dwóm nurtom tematycznym.

Zadaniem pierwszego, noszącego tytuł **„Wielcy mistrzowie i ich dzieła”**, będzie zaprezentowanie wybitnych twórców i twórczyń europejskich, w tym także polskich, których nazwiska zostały na stałe wprowadzone do annałów opisujących dzieje sztuki europejskiej, choć z pewnością pojawiają się i tacy, których działalność odnotowano też na innych kontynentach. W prezentowanym materiale zostaną ujęte fakty z ich życia, mające wpływ na działalność artystyczną, ale też pozwalające lepiej poznać epokę, w której przyszło im tworzyć. Wśród omawianych postaci znajdują się najbardziej uznani malarze, tworzący obrazy podziwiane obecnie w największych muzeach świata, niezwykle utalentowani, choć czasem trochę zapomniani rzeźbiarze, o istnieniu których nieustannie przypominają ich trójwymiarowe dzieła, a także architekci, pozostawiający świadectwa swego kunsztu w wielu miejscach na świecie.

Drugi nurt tematyczny określony tytułem **„Biblia w obrazach”** będzie obejmował zagadnienia związane ze sztukami pięknymi, inspirowanymi tekstami biblijnymi. Przedmiotem zainteresowania będą tu zarówno wytwory sztuki malarskiej, z uwzględnieniem arcydzieł techniki iluminacji

natorskiej oraz malowideł ściennych, jak i rozliczne przykłady dzieł rzeźbiarskich, przechowywanych w muzeach, bądź znajdujących się we wnętrzach sakralnych i będących wciąż przedmiotem kultu. Bezpośrednie źródło literackie dla owych plastycznych wytworów artystycznych stanowią nie tylko księgi Starego i Nowego Testamentu, ale też teksty apokryficzne oraz ewangelie, które nie weszły do kanonu biblijnego. Mówiąc o sztuce inspirowanej Starym Testamentem musimy pamiętać, że został on spisany dla Izraelitów, których religia wyklucza przecież sporządzanie jakichkolwiek wyobrażeń Boga. Rozpowszechnianie ikonografii starotestamentowej zawdzięczamy zatem sztuce chrześcijańskiej. To na potrzeby tej religii i dla jej wyznawców artyści tworzyli swe dzieła, korzystając z tekstów tak ważnych dla Hebrajczyków. Cechą wspólną niemal wszystkich epizodów zaczerpniętych z ksiąg Starego Testamentu było nawiązywanie do nich w Nowym Testamencie oraz odczytywanie ich według klucza chrystologicznego.

Plastyczny wymiar Nowego Testamentu wyraził się głównie w przedstawieniach z dziejów życia Matki Bożej oraz wybranych epizodów z życia Chrystusa oraz jego uczniów.

Mela Muter i Hanna Rudzka-Cybisowa - dwie damy malarstwa polskiego w Paryżu

Początek XX wieku był dla sztuki europejskiej czasem dominanty Paryża jako najważniejszego ośrodka, w którym powstawały i mieszały się wszystkie najnowsze prądy artystyczne. Do tego owianego legendą miasta przybywali artyści z wielu zakątków świata, mając nadzieję na znalezienie lepszego rynku zbytu dla swych dzieł oraz skonfrontowania własnych dokonań artystycznych z całkiem już nowoczesnymi, europejskimi trendami. Przybywali do Paryża, żywiąc przekonanie, że właśnie tu odnajdą wyjątkowe inspiracje dla swego tworzenia. Ważnym bodźcem była też chęć znalezienia się pośród tych wszystkich „braci w sztuce”, zajmujących w pierwszej połowie XX wieku liczne pracownie w osławionej dzielnicy Montparnasse.

Wśród wielu adeptów sztuki, różnej zresztą narodowości, nie brakowało też utalentowanych artystek – jedne przyjeżdżały do Paryża na chwilę, inne zostawały w tym magicznym mieście na stałe. Zarówno jedne, jak i drugie pełnymi garściami czerpały z doświadczeń tych nauczycieli, którzy zdecydowali się pochylić nad potrzebami plastycznie uzdolnionych kobiet, osiągających, niekiedy w bardzo krótkim czasie, wysoki poziom warsztatowy i nierzadko wyjątkową indywidualność twórczą. Poza mającą już ugruntowaną pozycję Olgą Boznańską, w Paryżu lat 20-tych działały też Maria Melania Mutermilch, znana jako Mela Muter (1876-1967) oraz Hanna Rudzka-Cybisowa (1897-1988).

Pierwsza z nich pochodziła z zamożnej rodziny żydowskiej, mieszkającej w Warszawie. Jej ojciec Fabian Klingsland był nie tylko dobrze prosperującym kupcem, ale też wrażliwym na literaturę i sztukę mecenasem, wspierającym kilkoro warszawskich twórców. Był też wielkim entuzjastą plastycznego talentu

jednej ze swych licznych córek, akceptującym jej dążenia w uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia artystycznego. Maria Melania, po początkowych studiach malarskich w warszawskiej Szkole Miłosza Kotarbińskiego, w roku 1901 wyjechała na dalsze studia do Paryża i tam już tworzyła do końca życia, przechodząc od rozświetlonego impresjonizmu, poprzez symboliczny, naznaczony fowizmem ekspresjonizm, do syntetycznego, kubizującego koloryzmu. Druga z naszych bohaterek – Hanna Rudzka-Cybisowa – w początkowym okresie swego artystycznego życia związana była z Lublinem. Tutaj mieszkała od najmłodszych lat i tu, w trakcie nauki w gimnazjum filologicznym, rozpoczęła prywatne lekcje rysunku i malarstwa w pracowniach Władysława Barwickiego oraz Henryka Wiercieńskiego. Po ukończeniu szkoły średniej rozpoczęła studia artystyczne w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych, pod kierunkiem Miłosza Kotarbińskiego. Niestety, ze względów ekonomicznych musiała je po trzech latach przerwać. Wróciwszy do Lublina ukończyła kurs dla nauczycieli rysunków i następnie rozpoczęła pracę w lubelskim gimnazjum żeńskim. Dopiero w roku 1921, dzięki wsparciu rodziny, ponownie zaczęła studia artystyczne, tym razem w Krakowie. Dalsze losy rzuciły ją do Paryża, gdzie pojechała jako pełnoprawny członek grupy artystycznej skupionej wokół Józefa Pankiewicza, znanej pod nazwą Komitet Paryski. Młodych adeptów sztuki nazywano też kapistami. Prowadzone przez Pankiewicza zajęcia odbywały się w jego pracowni przy rue d'Alesia 130 – było to głównie malowanie z żywego modelu aktów i portretów. W godzinach wieczornych studenci zazwyczaj kopiowali dzieła dawnych mistrzów w Luwrze.

CZWARTKI ZE SZTUKĄ

Spotkanie z historykiem sztuki

dr Elżbietą Matyaszewską

Wielcy mistrzowie i ich dzieła

**Mela Muter i Hanna Rudzka-Cybisowa
- dwie damy malarstwa polskiego w Paryżu**

Spotkanie odbędzie się

w czwartek 21 września 2017 r. o godz. 18.00

w sali widowiskowej Domu Kultury LSM

w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29

www.domkulturylsm.pl

Wstęp wolny